

מבצעים צבאיים

תכנון לש"ב סובב סביב עיקרון פשוט: תכנון מרכזי וביצוע מבוזר. בלש"ב אין למפקדים שליטה מלאה – מפני שהלחימה מתפצלת לעתים להרבה קרבות מבודדים. המפקדים חייבים להיות צרים לעובדה זו, ולהדגיש את המשימה הפשוטה, כשכוונת המפקד ברורה ומודגשת, ותאפשר לאנשיהם להפעיל יוזמה בביצוע המשימה. אם התכנית אינה ממורכזת בפיתוחה ובתכנונה, נוטים החיילים, בדרך כלל, להסתבך בקרבותיהם בשלב הביצוע, ולשכוח את כוונת המפקד.

התכנון חייב להביא בחשבון אספקה חיונית – כמו תחמושת וכמו מים – ואת התפקידים של צוותי הפינוי הרפואי. זאת, משום שלש"ב מהירה בהרבה ממבצע רגיל; והאבדות בה עלולות להיות גדולות פי שניים-שלושה ממה שצפו המפקדים. אבדות, או מחסור בתחמושת, עלולים להוציא מחלקה מכלל פעולה בתוך עשרים דקות. משימת יחידה עלולה להשתבש על נקלה, אם אין למפקד תכנית טובה לפינוי נפגעים ולתספוק יחידתו: האויב עלול להנחית התקפת-נגד, או ליטול את היוזמה לידיו.

כניסה לשטח בנוי

ניתן להגדיר כשטח בנוי כל שטח, שיש בו ריכוז של אנשים ושל מבני מגורים, בין שמדובר בצריפים, או בגורדי-שחקים. השטח מגביל את חופש הפעולה, ויש בו שטחים מסוכנים-בכוח יותר מאשר ביער, במדבר, או בשדה-קרב פתוח לתמרון.

יש לסייר בקפדנות את הגישה לכל שטח בנוי, במגמה לגלות את הנקודה הטובה ביותר מבחינה טקטית לכניסה. אזורים, המאפשרים כניסה, כמו שטח שולט, יאפשרו שליטה בתצפית וסיוע מצוין באש ישירה ובאש עקיפה. בחירת הנקודה הראשונה לכניסה לשטח הבנוי היא החלטה חיונית, מפני שנקודת מעבר מאובטחת תאפשר זרימה מתמדת של תגבורת ושל סיוע מגוון ללחימה בשדה-הקרב. אם האויב יצליח לנתק את נקודת הכניסה שנבחרה, הכוחות, שכבר חדרו פנימה, עלולים להיות

כל חייל רגלי צריך להתאמן בלוחמה בשטח בנוי (לש"ב). ככל שהעולם נעשה מאוכלס יותר, מתרבים השטחי הבנויים והעירוניים, ההופכים לאזורי לחימה. למשל, במבצע בפנמה בדצמבר 1989, נוהל חלק ניכר מהלחימה בשטח בנוי. המבצע הזה חיזק את הדעה, כי סכסוכים ברמה נמוכה של חריפות (LIC) עלולים לכלול מבצעים כאלה לא פחות מאשר סכסוכים ברמה גבוהה של חריפות. ובאחרונה, הלחימה המרה ביותר בבלקנים מתרכזת בערים ובעיירות. הכישורים, החיוניים בלש"ב, כוללים כניסה לשטחים בנויים ותנועה בהם, כניסה לבניינים, טיהור חדרים וקומות ואבטחתם וגילוי מלכודות-פתאים והתחמקות מהן. כיוון שחיילים אינם מרבים להתאמן בנושאים האלה, ראוי להרחיב עליהם את הדיבור, ולנתח כמה טכניקות, העשויות לסייע באימונים, או בסכסוך, שיחייב לחימה בשטח בנוי.

בשטח בנוי

קפטן ג'ון ס' זכאי*

לחימה בתוך בניינים

כאשר נכנסים לבניין, צריך לשאוף לעשות זאת בנקודה הגבוהה ביותר האפשרית. ניתן לנצל את גובהו של הבניין הראשון שנכבש, כדי להיכנס אחר כך לבניינים שלידו באמצעות שימוש בחבלים, במוטות, או בקרשים. כל זאת, כדי לחדור גם לבניינים אחרים מלמעלה.

יש טכניקות שונות לכניסה לחדרים ולטיהורם. הטכניקה עצמה אינה כה חשובה כמו שחשוב לוודא, שהיא תבטיח חיפוי באש לחייל הצועד בראש. בנוסף, יש לוודא, כי בחדר ייערכו חיפוש, טיהור ואבטחה יסודיים. באותה טכניקה יש לנהוג כאשר מאבטחים חדר, קומה ואחר-כך גם בניין שלם: להשתלט עליהם, ולנצלם כבסיס להרחבת הפעילות.

חדרי מדרגות הם שטחי הריגה טבעיים, ויש להימנע ככל האפשר מלהיכנס אליהם. בחדרי מדרגות קשה במיוחד לנהל לחימה. זאת אחת הסיבות ליתרון של הלחימה מלמעלה למטה, ולא להפך; קל הרבה יותר לחייל לפלס את דרכו במורד חדר מדרגות חסום מאשר להילחם במעלה המדרגות. אם האויב שולט בשטח הגבוה, או בקומות העליונות, יש להניח, כי חדר המדרגות יהיה ממולכד, או חסום.

בדרך כלל, רימון, הנזרק לתוך חדר לפני טיהורו, מזעזע את האויב במידה מספקת כדי לאפשר טיהור מוצלח. על החייל לבדוק את עובי הקירות לפני שהוא מתחיל להשליך רימוניי. אין כמעט תועלת בהשלכת רימון יד לתוך חדר, אם הרימון מתפוצץ ורסיסיו חודרים דרך הקיר, המגן כביכול עליך ועל חבריך. בנוסף, בשטחים צפופים ודחוסים, רימון עלול לפגוע בעצם כלשהו, וליהדף חזרה. זה מסוכן במיוחד בחדרי מדרגות, שבהם הוא עלול לפגוע בקיר, ולהתגלגל חזרה למטה.

טכניקה טובה לחדירה לקומה שנייה ולקומה שלישית היא, שכל חייל יישא אתו פרק של מוט ממערכת הסוואה. אורכו של פרק כזה הוא כמטר, ומשקלו פחות מחצי ק"ג. את הפרקים ניתן לחבר אלה לאלה תוך שניות ספורות,

מכותרים. לכן, רצוי להיכנס לשטח בנוי כאשר הראות מוגבלת, או בחסות מסכי עשן.

תנועה

התנועה בערים קשה, מפני שהמגן יכול להסתתר במקומות רבים. ערמות של הריסות, או חרכים קטנים של צלפים בקירות הצדדיים של בניינים מרוחקים, עלולים להסתיר את רשף הירי. כל בניין טומן בחובו סכנה בכוח. ההפך נכון לגבי יחידות במשימות התקפה: בשעת התנועה יש מעט מסתור טבעי. הרחובות והסמטאות הם שטחי הריגה מובהקים – שטוחים, פנויים ממכשול, ויש בהם מעט מאוד מקומות, שבהם יכולים כוחות להסתתר. התנועה חייבת אפוא להיות מתוכננת בקפידה.

כל חייל חייב להשיג על קנה נשקו בשעת התנועה, ולעולם לא להניח שיבלוט מעבר לפינה לפני שהוא עצמו מגיע ממנה. קנה בולט של נשק הוא איתות מסוכן. אדם חייב לזחול עד לפינה, ולהציץ מעבר לה בגובה פני האדמה. אם יש לו מראת-השרדות, הוא צריך לנצלה, ולהציץ באמצעותה מעבר לפינה. חייל, המציץ מעבר לפינה בגובה פני הקרקע, הוא מטרה, שקשה לאויב לאתרה.

כאשר חולפים על פני בניין, לעולם אין לעבור מול חלון פתוח; חייבים לזחול מתחת לחלון, או – אם מדובר בחלון של מרתף, או של קומת קרקע – לקפוץ מעליו. אם החייל אינו יכול לעשות זאת, מישו צריך לחפות עליו כשהוא עובר על פני החלון. הוא חייב לעבור אותו כשפניו אל הבניין, ונשקו מכונן לעבר האויב בכוח. כך לפחות יהיה לו סיכוי להילחם.

המפקד חייב להשיג על פיזור כוחותיו. אף שהדבר נשמע כשכל ישר, בשטח בנוי קל למדי לצופף 10-15 איש סביב עצם, המעניק מחסה או מסתור כלשהם. המפקדים חייבים לשלוט בזרימת התנועה של הכוח ברחוב. מקלע אויב עלול לגרום אבדות ניכרות בזמן קצר יותר משדרוש כדי לספר על כך.

* חטיבת השריון 177 של צבא ארצות הברית. עובד ממאמר ב"Infantry", נובמבר-דצמבר 1992.

לסלק את הסימונים. ייתכן, כי גם לאויב תהיה תאורה כימית, ולכן מוטב להשתמש בצבעים, שנקבעו מראש. אחרי טיהור קומה יש לתלות מחוץ לחלון באותה קומה, בכל צדי הבניין, סימון בולט לעין כל הכוחות הידידותיים. סרטי סימון של חבלנים, סדינים, או יריעות-סימון הם אמצעים מצוינים לכך. לאחר טיהור בניין, יש לסמנו בסימון בולט, לידיעת כל הכוחות הידידותיים.

מלכודות-פתאים

מלכודות-פתאים הן נושא חשוב ביותר באימון לש"ב ובלחימה עצמה, אך העניין זוכה לאימון מועט מכל הנושאים האחרים. גילוי מלכודות-פתאים ופירוקן הם משימות חיוניות, והמפקדים חייבים לאמן את חייליהם בביצועה.

מלכודות-פתאים עלולה להיות פשוטה – כמו רימון, שהוטמן תחת גופה, המונחת על המנוף, או כמו רימון, שהוצמד לרגל של רהיט כאשר חבל קשור בצדו האחד לנצרת הביטחון ובצדו השני לעצם קבוע, בגובה הקרסול. מלכודות-פתאים מקוריות יותר כוללות מטען קליימור, או מטען אחר, המחובר למקור כוח חשמלי, כמו בתוך מקדר: חייל, שיפתח את הדלת לחפש מזון, ייפגע. במסגרת אימון לש"ב יש לאמן את כל החיילים לא לפתוח ולא לסובב שום דבר, מפני שכל מה שנפתח, או מהווה מקור כוח חשמלי, עלול להיות גם מלכודת-פתאים. אם יש לפתוח דלת, מגירה, או כל דבר אחר, או להזיז, יש להשתמש במוט ארוך.

לחימה מתחת לפני הקרקע

לחימה בתעלות ביוב עלולה להיות קשה בשל החשש מפגיעות חשמל, או מהרעלה בגז מתן. תעלות ביוב הן כיוון נוסף, שממנו אפשר לתקוף את האויב, או שממנו יש לצפות להתקפה. מפקד צריך לנסות ולהשיג את תכניות הבניין של כל עיר, שבה הוא עורך מבצע. רצוי לשגר סיור לבניין העירייה ולספרייה העירונית, כדי לבדוק אילו תוכניות ושרטוטים מצויים שם, או לשגר פטרול סיור לבדוק את מקומן של תעלות היוב.

יש להפעיל סיורים קטנים, ולקשור חבל עם טבעת קפיצית סביב מתניו של כל חייל, שתתחבר לחבל הקישור המרכזי. שיטה זו תאפשר לסיור להמשיך לנוע ביחד, ולהשתחרר במהירות בשעת הצורך.

מחצית החיילים צריכים להיכנס לתעלות הביוב כשהם חובשים מסכות-גז, והמחצית השנייה תרכיב אמצעים לראיית לילה. המפקד חייב לשאת אתו משקפת תרמית, ולהרכיב את אוזניותיה. כאשר מחצית הסיור חובשת מסכות-גז, החשש פן כל הסיור ייפגע מהרעלת גז מתן

(סוף בעמוד 57)

וליצור מוטות באורכים שונים, שבאמצעותם יכולה חוליית לוחמים להרים אדם לחלון בקומה שנייה, או בקומה שלישית, תוך שניות מעטות.

סימון שטחים מטוהרים

סימון שטחים שטוהרו מצמצם את הצורך לחסום את רשתות הקשר בדו"חות-מצב על חדרים, על בניינים, או על אזורים, שאובטחו. יש טכניקות רבות לסימון שטחים מטוהרים.

עם השלמת טיהור חדר יש לסמנו בגיר, או בתרסיס צבע, בסימונים, שנקבעו מראש. יש להימנע מסימונים בגיר לבן, מפני שהאויב יכול להשתמש באבנים, ולסמן סימונים דומים. תאורה כימית עשויה להיות שימושית בלילה, או בבניינים חשוכים. אחרי הפעלת התאורה הכימית אפשר לשבור את השפופרת, ולהתיז את הנוזל המאיר על קירות החדרים המטוהרים. כך אין האויב יכול

איראנים לצד כוחות צבא סודאן במלחמתם נגד מורדי דרום סודאן. הגמול הסודאני עשוי להיות, אם טרם מומש, העמדת קרש קפיצה נוח להרחבת ההשפעה הפוליטית של איראן ברחבי העולם הערבי ואף מעבר לו, בעומק היבשת האפריקנית. תמיכת איראן במשטר הסודאני הקנתה לאחרון הרגשה של גדלות ושל עוצמה, החורגת בהרבה מעבר לכוחו האמיתי. הנהגת סודאן רואה את עצמה עומדת בראש כוח עולה בעולם הערבי המוסלמי, הסובב אותה, בעוד, שלמעשה, זו מדינה ענייה ונחשלת, השסועה על-ידי מלחמת אזרחים ארוכה, ואינה מסוגלת לחלץ את עצמה מן המערבולות הפוליטיות, המאיימות לסחוף אותה לתהומות. אלא שההנהגה הפונדמנטליסטית בח'רטום אינה מאפשרת לעובדות לשבש את חלומה להפוך ליהלום שבכתר האסלאם הפונדמנטליסטי במזרח התיכון הערבי.

אסלאמיים קיצוניים בלוב, העוינים את המשטר של מעמר אל-קדאפי. זה, האחרון, אף הוציא להורג בפומבי תשעה אנשי צבא לוביים בטענה, כי השתייכו לארגון "הג'יהאד האסלאמי", ועסקו בחבלה ובמעשי רצח. זה היה סימן נוסף לנחישות של טריפולי לדכא את הפונדמנטליזם מבית, ואף לבלום את חדירת השפעתו מסודאן. גם מצרים מגלה רמה גבוהה של חרדה. קהיר, שזה מכבר רואה בסודאן את "בטנה הרכה" ואת העומק האסטרטגי שלה, חוששת פן תגלוש השפעת הפונדמנטליזם הסודאני לתחומה, ותחרף עוד יותר את הלחצים האסלאמיים החזקים גם כן, ומאיימים על משטרו של הנשיא חוסני מברק.

החששות האלה ניזונים במידה רבה מהקשר האיראני-סודאני. המעורבות הפוליטית-צבאית של טהרן בח'רטום העמיקה בהתמדה במהלך 1992, ומצאה את ביטויה באספקת נשק, בביסוס נוכחות צבאית בחופי ים-סוף, ולהערכת מקורות שונים, גם בלחימה פעילה של

מבצעים צבאיים בשטח בנוי (המשך מעמוד 50)

סיכום

אימון לש"ב יכול להיות אימון, ששכרו בצדו. אולם, לוחמה בסביבה בנויה מציבה אתגרים ייחודיים ומתסכלים. לחימה בשטח בנוי מחייבת, שהחיילים יהיו בקיאים בלוחמה בעיר; הלחימה מתנהלת לעתים קרובות בטווחים קצרים מאוד, ושגיאתם הראשונה עלולה להיות גם שגיאתם האחרונה.

מצטמצמת בהרבה, והמחצית השנייה – המרכיבה אמצעים לראיית לילה – מעניקה לסיור כושר לחימה ראשוני טוב יותר.

בשטח סגור, כמו תעלות ביוב, ירייה מאקדח עלולה לקרוע את עור התוף, ולגרום אבדן הכרה, גם אם אין הכדור פוגע. רצוי, שהחיילים ירכיבו אטמים באוזניהם, אך לא למלוא העומק, כדי שיוכלו להתקשר. כאשר נוצר מגע עם האויב, החייל יכול לתחוב את האטמים עמוק יותר, למיגון טוב יותר.

לאחר טיהור חדר ואבטחתו, יש להשאיר חיילים מאחור כדי לוודא שהאויב לא יחזור וישתלט עליו (כשהחיילים האלה מתקדמים לאחר מכן ומצטרפים אל הכוח, הם יכולים להביא אתם תחמושת ואספקה רפואית).